

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Στο Αναλυτικό Πρόγραμμα της Λογοτεχνίας Λυκείου (υποχρεωτικό μάθημα στο πλαίσιο των Νέων Ελληνικών) η ύλη αναδομείται στα μέτρα μιας ιστορικής-γραμματολογικής προσέγγισης. Επιπλέον, αυτή ανανεώνεται σε μεγάλο βαθμό και συγχρόνως διαφοροποιούνται, σε ορισμένα σημεία, οι μεθοδολογικές εισηγήσεις για τη διδασκαλία της, ενώ προτείνεται ο συνδυασμός της προσφοράς της με διακειμενικές και, όπου είναι δυνατόν, με διαθεματικές προσεγγίσεις, καθώς και με την αξιοποίηση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και άλλου εποπτικού υλικού. Η διδακτική της Λογοτεχνίας στο Λύκειο αναδιαμορφώνεται, ώστε να είναι συμβατή με την τρέχουσα διδακτική πρακτική στο Γυμνάσιο και να αποτελεί ομαλή συνέχειά της. Πιο συγκεκριμένα:

1. Η αρχή της συνεξέτασης μορφής-περιεχομένου διέπει κάθε μάθημα Λογοτεχνίας σε όλες τις φάσεις του, από την πρόκληση ενδιαφέροντος έως την αξιολόγηση, προφορική και γραπτή. Για τον σκοπό αυτό, ο διδάσκων/η διδάσκουσα δίνει ιδιαίτερη έμφαση σε ερωτήσεις και δραστηριότητες που προωθούν την υλοποίηση της πιο πάνω αρχής και ασκεί τους/τις μαθητές/μαθήτριές του/της τόσο στην αξιοποίηση του σχολικού *Λεξικού λογοτεχνικών όρων* όσο και στη χρήση των όρων αυτών στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.
2. Στο επίκεντρο της διδασκαλίας και της αξιολόγησης, και με οδηγό τους σχετικούς δείκτες, τοποθετείται ο λογοτεχνικός γραμματισμός, όχι ως διδασκαλία θεωρίας της λογοτεχνίας ερήμην των κειμένων, αλλά πάντοτε σε συνάρτηση με τα εκάστοτε κείμενα και με στόχο την ανάδειξη της λογοτεχνικότητάς τους. Απώτερος σκοπός της διδασκαλίας στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού είναι, σταδιακά, να καταστούν οι μαθητές/μαθήτριες επαρκείς αναγνώστες της λογοτεχνίας.
3. Οι δύο πιο πάνω αρχές διδασκαλίας δεν αναιρούν τον ανθρωποκεντρικό και αξιακό χαρακτήρα του μαθήματος. Συνεπώς, πρέπει να εφαρμόζονται χωρίς ακρότητες και υπερβολές, ώστε να μην υποβαθμίζεται το αξιακό περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων.
4. Στον σχεδιασμό και την ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος, που ακολουθεί, δίνονται τα κείμενα που προτείνονται για συστηματική διδασκαλία, μαζί με τους αντίστοιχους Δείκτες Επιτυχίας και τους Δείκτες Επάρκειας, και τον διαθέσιμο χρόνο σε διδακτικές περιόδους, καθώς και συνακόλουθες προτάσεις διακειμενικής και διαθεματικής ανάγνωσης, που δεν εξαντλούν ασφαλώς το εύρος των διαθέσιμων αναφορών και ερμηνευτικών προτάσεων των κειμένων. Διευκρινίζεται ότι, δεδομένου ότι στο Λύκειο η κατάταξη της ύλης του μαθήματος της Λογοτεχνίας είναι ιστορική-γραμματολογική και όχι θεματική, η συνανάγνωση των κειμένων δεν είναι επιστημολογικά ορθό να έχει τη μορφή της συστηματικής σύγκρισης όλων των διδακτέων κειμένων με άλλα λογοτεχνικά κείμενα. Επομένως, διδάσκονται συστηματικά τα προβλεπόμενα από το Αναλυτικό Πρόγραμμα κείμενα και επιλέγονται από τα προτεινόμενα για συνανάγνωση κείμενα ή/και άλλα, κατά την κρίση των διδασκόντων/διδασκουσών, όσα προσφέρονται για τους/τις μαθητές/μαθήτριές τους. Τα επιλεγμένα για τις υποχρεωτικές συναναγνώσεις κείμενα

(βλ. σ. 3) να καταγράφονται από κάθε διδάσκοντα/διδάσκουσα και να υποβάλλονται με σημείωμα στον/στη ΣΒΔ, για να διασφαλίζεται χωρίς αμφιβολία ότι το άγνωστο λογοτεχνικό κείμενο που θα επιλεγεί για την αξιολόγηση είναι όντως αδιδακτο για όλους τους/τις μαθητές/μαθήτριες της σχολικής μονάδας. Τα συνεξεταζόμενα κείμενα μπορούν να αξιοποιηθούν σε διάφορες φάσεις της διδασκαλίας του βασικού κειμένου, χωρίς ωστόσο η χρονική διάρκεια της αξιοποίησής τους στην τάξη να είναι δυσανάλογα μεγάλη σε σύγκριση με τον χρόνο διδασκαλίας του πρώτου. Από την άλλη, είναι σημαντικό να προσεχθεί ότι η συνανάγνωση των κειμένων δεν ενδείκνυται να υποβαθμίζεται ως ολιγόλεπτη καταληκτική δραστηριότητα του μαθήματος, αλλά πρέπει να εντάσσεται λειτουργικά σε αυτό και κατά διαστήματα να αξιολογείται, δεδομένου ότι η εξέταση των μαθητών/μαθητριών σε αδιδακτο λογοτεχνικό κείμενο, για σύγκριση με διδαγμένο, εισάγεται στα διαγωνίσματα και στα εξεταστικά δοκίμια Λογοτεχνίας.

5. Για το θέμα της προσφοράς του λογοτεχνικού βιβλίου προτείνεται παράλληλα η Λέσχη Ανάγνωσης, που δεν θα αναιρεί ούτε θα καταργεί τη συστηματική και υποχρεωτική διδασκαλία ενός τουλάχιστον λογοτεχνικού βιβλίου, από τα προτεινόμενα, σε κάθε τάξη του Λυκείου.

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ

- ⊗ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Α΄ Γενικού Λυκείου, Α΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012. = ΚΝΕΛ Α΄*
- ⊗ *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Β΄ Γενικού Λυκείου, Β΄ Τεύχος, ΙΤΥΕ «Διόφαντος», 2012. = ΚΝΕΛ Β΄*
- ⊗ *Κείμενα Κυπριακής Λογοτεχνίας, Τόμος Α΄, ΥΠΠ, ΠΙ, ΥΑΠ, Λευκωσία 2015. = ΚΚΛ Α΄*
- ⊗ *Ανθολογία Νεοελληνικής Ποίησης, Για την Τρίτη Λυκείου, Υ.Α.Π., Λευκωσία 2004.=ΑΝΠ Γ΄*
- ⊗ *Λεξικό Λογοτεχνικών Όρων, ΟΕΔΒ, Αθήνα 2004. = ΛΛΟ*

ΠΡΟΤΑΣΗ ΕΤΗΣΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΥΛΗΣ (2 ΠΕΡ./ΕΒΔ.: 56 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

- ✚ Σημείωση 1: Στη στήλη ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ σημειώνονται τα κείμενα που προορίζονται για συστηματική διδασκαλία, είναι δηλαδή διδακτέα.
- ✚ Σημείωση 2: Στις στήλες ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ και ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ σημειώνονται οι αντίστοιχοι Δείκτες που καλούνται να καλύψουν οι εκπαιδευτικοί για κάθε κείμενο. Νοείται ότι ο Δείκτης 1 του Λογοτεχνικού Γραμματισμού,¹ οι Γενικοί Δείκτες² και οι Δείκτες Αξιακού Περιεχομένου³ υλοποιούνται σπειροειδώς και σε συνάρτηση με τους Δείκτες Λογοτεχνικού Γραμματισμού, σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Οι δείκτες αυτοί παρατίθενται στο τέλος αυτού του αρχείου.

¹ Δείκτες Επιτυχίας και Δείκτες Επάρκειας Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου Κ.Κ.: <http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/logotechnia/analytiko-programma>

² Ό.π.

³ Ό.π.

- ✦ Σημείωση 3: Στη στήλη *ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ* προτείνονται κείμενα που μπορούν να αξιοποιήσουν οι εκπαιδευτικοί, ο καθένας κατά την κρίση του και με δυνατότητα ατομικής επιλογής, στο πλαίσιο της διακειμενικότητας και της συνανάγνωσης-συνεξέτασης των κειμένων, καθώς επίσης των μικρών εργασιών τύπου project, ανάλογα με τον διαθέσιμο διδακτικό χρόνο, τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο των μαθητών/-τριών τους.
- ✦ Σημείωση 4: Οι περίοδοι που σημειώνονται στην τελευταία στήλη (*ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ*) είναι ενδεικτικές.
- ✦ Σημείωση 5: Οι συστηματικές συναναγνώσεις/συνεξετάσεις καθορίζονται σε τρεις (3) για το Α΄ Τετράμηνο και δύο (2) για το Β΄ Τετράμηνο: συνολικά πέντε (5).

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (30 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Γενική Εισαγωγή				(συνολικά: 1)
Οι αρχές και τα βασικά χαρακτηριστικά της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας (ΚΝΕΛ Α΄, 7-12)	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν τους σημαντικότερους σταθμούς της Ιστορίας της ελληνικής, ευρωπαϊκής και παγκόσμιας λογοτεχνίας. 	- σημαντικά λογοτεχνικά έργα από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 20 ^{ου} αιώνα	➤ Να δοθεί ένα σχετικό ενδεικτικό διάγραμμα με αντίστοιχα παραδείγματα.	1
	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν, μέσα στο γραμματολογικό τους πλαίσιο, τη λογοτεχνική παραγωγή και τα λογοτεχνικά ρεύματα του 19^{ου} αιώνα. 	- σημαντικά λογοτεχνικά έργα, αντιπροσωπευτικά των λογοτεχνικών τάσεων και ρευμάτων, από την ελληνική και μεταφρασμένη λογοτεχνία του 20 ^{ου} αιώνα και εμβάθυνση στα πιο πάνω		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
10 ^{ος} αι. – 1453				
Το δημοτικό τραγούδι				(συνολικά: 7)
<p><i>α) Ακριτικά</i></p> <p>«Ο Διηνής» (ΚΚΛ Α΄, 13-15): η κυπριακή παραλλαγή</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης και να τα διαχωρίζουν από την ανώνυμη δημοτική. 	<ul style="list-style-type: none"> - γνωρίσματα της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης: ποικιλία αριθμού συλλαβών και μετρικών επιλογών (ιαμβικός, τροχαϊκός, αναπαιστικός, μεσοτονικός), «ασύμμετρη» ποιητική σύνταξη (υπερβατό, επίταξη επιθέτου, διασκελισμός, κλονισμός ή άρση τομής), χωρισμός σε στροφές, ομοιοκαταληξία, λογική ή έλλογη αλληλουχία - γνωρίσματα της δημοτικής ποίησης: ύπαρξη ισοσύλλαβων στίχων, κυριαρχία του ιαμβικού δεκαπεντασύλλαβου, απουσία ομοιοκαταληξίας, κανόνας της «ισομετρίας» (συμμετρία μορφής και περιεχομένου, δηλαδή η ολοκλήρωση του νοήματος σε έναν ή το πολύ δύο στίχους), εκφραστικά μέσα / σχήματα λόγου τυπικά στην ανώνυμη δημοτική ποίηση (προσωποποίηση, σχήμα «του αδυνάτου», σχήμα των τριών, άσκοπα ερωτήματα, χιαστό σχήμα, επανάληψη) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να δοθούν τα πιο βασικά εισαγωγικά στοιχεία για το δημοτικό τραγούδι και τα γενικά χαρακτηριστικά του γνωρίσματα. ➤ Στο πλαίσιο της διδασκαλίας του ποιήματος, να αξιοποιηθεί συγχρόνως η κρητική παραλλαγή του θανάτου του Διγενή, με την ακρόαση της σχετικής μουσικής απόδοσής της. ➤ Να διαβαστεί το αντίστοιχο ποίημα του Κωστή Παλαμά, «Ο Διγενής και ο Χάρωντας», από τη συλλογή <i>Ταμβοι και ανάπαιστοι</i>. ➤ Να γίνει σύντομη αναφορά στο λόγιο ακριτικό έπος, <i>Το έπος του Διγενή Ακρίτα</i> ή <i>Βασίλειος Διγενής Ακρίτας</i> και να τονιστεί η ιδιαίτερη αξία του. Για τον σκοπό αυτό, να γίνει απλή ανάγνωση του αποσπάσματος [«Ο θάνατος τον πολεμά»], (ΚΝΕΛ Α΄, 56- 	3

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
«Ο Διενής» (συνέχεια)	<ul style="list-style-type: none"> Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 	<ul style="list-style-type: none"> σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλετο, ομοιοκάταρκτη, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 	57).	
β) Παραλογές «Του νεκρού αδελφού» (ΚΝΕΛ Α΄, 24-27)	<ul style="list-style-type: none"> Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης και να τα διαχωρίζουν από την ανώνυμη δημοτική. 	<ul style="list-style-type: none"> γνωρίσματα της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης: ποικιλία αριθμού συλλαβών και μετρικών επιλογών (ιαμβικός, τροχαϊκός, αναπαιστικός, μεσοτονικός), «ασύμμετρη» ποιητική σύνταξη (υπερβατό, επίταξη επιθέτου, διασκελισμός, κλονισμός ή άρση τομής), χωρισμός σε στροφές, ομοιοκαταληξία, λογική ή έλλογη αλληλουχία γνωρίσματα της δημοτικής ποίησης: ύπαρξη ισοσύλλαβων στίχων, κυριαρχία του ιαμβικού δεκαπεντασύλλαβου, απουσία ομοιοκαταληξίας, κανόνας της «ισομετρίας» (συμμετρία μορφής και περιεχομένου, δηλαδή η ολοκλήρωση του νοήματος σε έναν ή το πολύ δύο στίχους), εκφραστικά μέσα / σχήματα 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να αναζητηθούν και να δοθούν οι επιδράσεις της συγκεκριμένης παραλογής στη νεωτερική ποίηση. Ενδεικτικά ποιητικά παραδείγματα: Εγγονόπουλος, Παυλόπουλος, Γκανάς, Μαρκόπουλος. Αυτό να γίνει στο πλαίσιο των μικρών εργασιών τύπου project. ➤ Προτείνεται η συνανάγνωση με την κυπριακή παραλλαγή «Η Αρετή» (ΚΚΛ Α΄, 16-18). Σε σχέση με το ποίημα «Αρετή», να σχολιαστεί η ονοματολογία και η χρήση του ονόματος <i>Αρετή</i>. Δυνατόν να δοθεί το σχετικό απόσπασμα από την έξοδο του ποιήματος του Ελύτη «Ο Ύπνος των Γενναίων» 	4

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΔΙΑΣ
«Του νεκρού αδελφού» (συνέχεια)		λόγου τυπικά στην ανώνυμη δημοτική ποίηση (προσωποποίηση, σχήμα «του αδυνάτου», σχήμα των τριών, άσκοπα ερωτήματα, χιαστό σχήμα, επανάληψη)	(ΚΝΕΛ Β΄, 262). ➤ Με την ολοκλήρωση της ενότητας, οι μαθητές/μαθήτριες αναμένεται να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του δημοτικού τραγουδιού και τις προεκτάσεις και επιδράσεις του στη νεότερη ποίηση. Να γίνει επιπλέον σύντομη, κατά το δυνατόν, αναφορά σε βασικά στοιχεία μετρικής και ειδικά στον ιαμβικό δεκαπεντασύλλαβο και στην ομοιοκαταληξία.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο. 	<p>- η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα</p> <p>α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ»</p> <p>β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς»)</p> <p>γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία ενός προσωπείου/μιας περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που απομένει να ανιχνευθεί.</p>		
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 	<p>- σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και</p> <p>- συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλετο, ομοιοκάταρκτη, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία)</p>		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
				(συνολικά: 9)
1453-1669				
<p>α) Κυπριακά ερωτικά ποιήματα</p> <p>Ρίμες αγάπης: Λυρικά ερωτικά τραγούδια. Να διδαχθεί το ποίημα αρ. 64: (ΚΚΛ Α΄, 87)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο. 	<ul style="list-style-type: none"> - η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ» β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς») γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία ενός προσωπείου/μιας περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που απομένει να ανιχνευθεί. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να δοθεί το εισαγωγικό ιστορικό πλαίσιο και η ένταξη των ποιημάτων στο ευρύτερο πλαίσιο με αναφορά στον πετράρχισμο. ➤ Προτείνεται η συνεξέτασή τους και με τα «Ερωτικά λαϊκά δίστιχα» (ΚΚΛ Α΄, 28-29). ➤ Δυνατόν να δοθούν ακόμη διακειμενικά τα ποιήματα «Η Τρανταφυλλένη» (ΚΚΛ Α΄, 24-25) και «Οπραματευτής» (ΚΚΛ Α΄, 26-27), στο πλαίσιο των μικρών εργασιών τύπου project, μαζί με το ποίημα του Κ. Χρυσάνθη «Η μπαλάντα της Τριανταφυλλένης». ➤ Προτείνεται, επίσης, το ποίημα του Δ. Λιπέρτη «Βούττημαν ήλιου» (ΚΚΛ Β΄, 23), το οποίο μπορεί να διδαχτεί στο πλαίσιο της συνανάγνωσης. ➤ Να διαβαστούν το ποίημα του Β. Μιχαηλίδη «Η ανεράδα» (ΚΚΛ Α΄, 150-152), του Δ. Λιπέρτη «Το στομόσειλόν σου», του Κ. Μόντη «Εσέναν η αγάπη σου», όπως και 	3
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 	<ul style="list-style-type: none"> - σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και - συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλετο, ομοιοκάταρκτη, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση της κυπριακής λογοτεχνίας με την ευρύτερη νεοελληνική λογοτεχνία, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια. 	<ul style="list-style-type: none"> - συνανάγνωση κειμένων ελλήνων λογοτεχνών με κείμενα της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας λογοτεχνίας - παραλληλισμός των γνωρισμάτων της κοινωνίας της Κύπρου, όπως 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>«Ρίμες αγάπης» (συνέχεια)</p>		<p>αποτυπώνονται στα λογοτεχνικά κείμενα, με εκείνα άλλων σύγχρονων κοινωνιών</p> <ul style="list-style-type: none"> - ερμηνεία των κειμένων της κυπριακής λογοτεχνίας με βάση τα ιδιαίτερα γεωφυσικά, ανθρωπολογικά, ιστορικά δεδομένα του νησιού 	<p>αντίστοιχα ποιήματα του Μιχ. Πασιαρδή στην κυπριακή διάλεκτο, προκειμένου να αναδειχθεί ο ερωτικός άξονας της λογοτεχνίας της Κύπρου.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει ακρόαση της σχετικής μελοποίησης ποιημάτων από τις <i>Ρίμες αγάπης</i> ή άλλων μελοποιημένων ερωτικών ποιημάτων της κυπριακής διαλέκτου, από τους λαϊκούς ποιητές έως τα πρόσφατα μουσικά ακούσματα (βλ., π.χ., το «Αρκείς τζιαι πέθανα» του μουσικοσυνθέτη Μιχάλη Βιολάρη κ.ά.). ➤ Στο πλαίσιο της ανάθεσης μικρών εργασιών τύπου project, δυνατόν να συνεξεταστεί η γλώσσα των ποιημάτων στις <i>Ρίμες αγάπης</i> με τη γλώσσα του Λεοντίου Μαχαιρά. 	

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>β) Κρητική Αναγέννηση</p> <p>Ερωτόκριτος:</p> <p>▪ 1) Εισαγωγή, στ. Α΄ 1-18 («Του κύκλου τα γυρίσματα...»)</p> <p>▪ 2) Σκηνή του αποχωρισμού (Γ΄ στ. 1355-1450)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο. 	<ul style="list-style-type: none"> - η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ» β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς») γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία ενός προσωπίου/μιας περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που απομένει να ανιχνευθεί. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να δοθούν οι προεκτάσεις και επιδράσεις του <i>Ερωτόκριτου</i> σε κείμενα όπως Ο <i>Ερωτικός λόγος</i> του Σεφέρη, το οποίο μπορεί να διαβαστεί κατά τρόπο διακειμενικό (βλ. και ΑΝΠ Γ΄, 73-74). Μπορεί να αξιοποιηθεί, ακόμη, το κείμενο του Σεφέρη «<i>Ερωτόκριτος</i>», <i>Δοκίμες Α΄</i>, 268-319. ➤ Να γίνει ακρόαση της σχετικής ηχογράφησης του <i>Ερωτόκριτου</i>, με την απαγγελία και τη μουσική που τη συνοδεύει. Να γίνει σχετική ακρόαση της μελοποίησης του ποιήματος και της σκηνής του «Αποχαιρετισμού», σε ερμηνεία του Νίκου Ξυλούρη ή και άλλων ερμηνευτών. 	<p>6</p>
	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τις σημασίες του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης. 	<ul style="list-style-type: none"> - η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων - το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνδηλώσεις - η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος, η ποίηση ως έκφραση συναισθήματος και συγκίνησης 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Ερωτόκριτος (συνέχεια)	<ul style="list-style-type: none"> Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 	<ul style="list-style-type: none"> σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλετο, ομοιοκάταρκτη, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 		
	<ul style="list-style-type: none"> Να κατανοούν μέσα από τη λογοτεχνία τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων. 	<ul style="list-style-type: none"> οι ανθρώπινοι χαρακτήρες μέσα από λογοτεχνικά κείμενα σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα θετικές και αρνητικές στάσεις που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις: αγάπη, έρωτας, αλληλεγγύη, σεβασμός, επιβολή, βία, διακρίσεις, αλλοτρίωση, μοναξιά, περιθωριοποίηση 		
1830-1920				
Η Επτανησιακή Σχολή				(συνολικά: 4)
Ανδρέας Κάλβος, «Ο Φιλόπατρις» (ΚΝΕΛ Α΄, 208-211)	<ul style="list-style-type: none"> Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης και να τα διαχωρίζουν από την ανώνυμη δημοτική. 	<ul style="list-style-type: none"> γνωρίσματα της επώνυμης παραδοσιακής ποίησης: ποικιλία αριθμού συλλαβών και μετρικών επιλογών (ιαμβικός, τροχαϊκός, αναπαιστικός, μεσοτονικός), «ασύμμετρη» ποιητική σύνταξη (υπερβατό, επίταξη επιθέτου, 	<ul style="list-style-type: none"> Να γίνει αναφορά στην ποίηση της ξενιτιάς. Να δοθεί, με απλή ανάγνωση, το ποίημα του Α. Κάλβου «Αι ευχαί» (βλ. Σπουδαστήριο Νέου Ελληνισμού: 	4

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>A. Κάλβος, «Ο φιλόπατρις» (συνέχεια)</p>		<p>διασκελισμός, κλωνισμός ή άρση τομής), χωρισμός σε στροφές, ομοιοκαταληξία, λογική ή έλλογη αλληλουχία</p> <p>- γνωρίσματα της δημοτικής ποίησης: ύπαρξη ισοσύλλαβων στίχων, κυριαρχία του ιαμβικού δεκαπεντασύλλαβου, απουσία ομοιοκαταληξίας, κανόνας της «ισομετρίας» (συμμετρία μορφής και περιεχομένου, δηλαδή η ολοκλήρωση του νοήματος σε έναν ή το πολύ δύο στίχους), εκφραστικά μέσα / σχήματα λόγου τυπικά στην ανώνυμη δημοτική ποίηση (προσωποποίηση, σχήμα «του αδυνάτου», σχήμα των τριών, άσκοπα ερωτήματα, χιαστό σχήμα, επανάληψη)</p>	<p>http://www.snhell.gr/anthology/content.asp?id=198&author_id=13)</p> <p>- Δυνατόν να γίνει αναφορά στην ποιητική πρόσληψη του Κάλβου και να δοθούν σχετικά ενδεικτικά κείμενα.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο. 	<p>- η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα</p> <p>α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ»</p> <p>β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς»)</p> <p>γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία ενός προσωπείου/μιας</p>		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Α. Κάλβος, «Ο φιλόπατρις» (συνέχεια)		περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που απομένει να ανιχνευθεί.		
	<ul style="list-style-type: none"> Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 	<ul style="list-style-type: none"> σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλετο, ομοιοκάταρκτη, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 		
	<ul style="list-style-type: none"> Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους. 	<ul style="list-style-type: none"> το ιστορικό πλαίσιο των λογοτεχνικών έργων: χρόνος, χώρος, ιστορικά γεγονότα, χαρακτήρες, οπτική γωνία η επίδραση που ασκούν οι ιστορικές εξελίξεις στις πράξεις, τα αισθήματα και τις αντιδράσεις των ηρώων 		
Εισαγωγή στο Λογοτεχνικό Βιβλίο και ανάθεση εργασιών Επιλογή <u>ενός</u> από τα πιο κάτω, ως οι οδηγίες:				(συνολικά: 4)
Ιωάννης Κονδυλάκης, Όταν ήμουν δάσκαλος	<ul style="list-style-type: none"> Να γνωρίζουν τον συγγραφέα, το έργο και την εποχή του. 	Εργοβιογραφικά στοιχεία	➤ Ο Ιωάννης Κονδυλάκης, το έργο του και η εποχή του. Αναφορά στο λογοτεχνικό είδος της νουβέλας και την εποχή συγγραφής της	
	<ul style="list-style-type: none"> Να αναφέρουν τα βασικά χαρακτηριστικά της νουβέλας. 	Τα γνωρίσματα της νουβέλας		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>I. Κονδυλάκης, <i>Όταν ήμουν δάσκαλος</i> (συνέχεια)</p>			<p>εξεταζόμενης νουβέλας του Κονδυλάκη. Βλ. Ιωάννης Κονδυλάκης, <i>Όταν ήμουν δάσκαλος</i>, Βιβλίο Εκπαιδευτικού: http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschi-anagnosis</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύσσουν κριτική φιλιαναγνωστική στάση και να είναι ικανοί να πραγματοποιήσουν βιβλιοπαρουσίαση ή άλλες σχετικές με τη νουβέλα εργασίες στο πλαίσιο της λέσχης ανάγνωσης στην τάξη. • Να κατανοούν μέσα από τα λογοτεχνικά έργα τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων (οι άνθρωποι χαρακτήρες σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα, οι σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα). • Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα (όπως είναι το εκπαιδευτικό σύστημα και οι επιπτώσεις του στην 	<p>Για τους αντίστοιχους δείκτες επάρκειας, βλ. Βιβλίο Εκπαιδευτικού: http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschi-anagnosis</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αναφορά στη δομή της νουβέλας και περιληπτική παρουσίαση του περιεχομένου της, με έμφαση στον θεματικό της άξονα ➤ Χαρακτηρισμοί των βασικών προσώπων ➤ Παρουσιάσεις εργασιών από μαθητές. Αξιοποίηση της τηλεοπτικής μεταφοράς – διασκευής της νουβέλας. 	

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
I. Κονδυλάκης, Όταν ήμουν δάσκαλος (συνέχεια)	<p>ποιότητα ζωής του ανθρώπου).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους. 			
Ανδρέας Καρκαβίτσας, Λόγια της πλώρης	<ul style="list-style-type: none"> • Να γνωρίζουν τον συγγραφέα, το έργο και την εποχή του. 	Εργοβιογραφικά στοιχεία	<p>➤ Ο συγγραφέας, η ζωή και το έργο του. Σύνδεση του τίτλου με το περιεχόμενο των διηγημάτων. Εισαγωγή στο διήγημα, διαφορές με άλλα πεζογραφήματα, όπως νουβέλα και μυθιστόρημα.</p> <p>Βλ. Ανδρέας Καρκαβίτσας «Λόγια της πλώρης», <i>Βιβλίο Εκπαιδευτικού</i>, ό.π.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τα βασικά χαρακτηριστικά του διηγήματος. 	Τα γνωρίσματα του διηγήματος	<p>Βλ. Ανδρέας Καρκαβίτσας «Λόγια της πλώρης», <i>Βιβλίο Εκπαιδευτικού</i>, ό.π.</p>	
	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν τα κύρια κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία και να προχωρούν σε πολυεπίπεδη ανάλυση όσον αφορά στη μορφή και τη δομή του κειμένου. • Να επισημαίνουν το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο του εκάστοτε κειμένου και τα θέματα που αυτό αναδεικνύει. • Να σχολιάζουν και να 		<p>➤ Ανάλυση των διηγημάτων «Η θάλασσα» και «Η καπετάνισσα», σε συνάρτηση με τις προτεινόμενες συναναγνώσεις. Παρουσίαση προσώπων και σκιαγράφηση χαρακτήρων. Αφηγηματολογική προσέγγιση των διηγημάτων με έμφαση στους πιο πάνω</p>	

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>A. Καρκαβίτσας, Λόγια της πλώρης (συνέχεια)</p>	<p>επεξεργάζονται τις πολλαπλές απόψεις και γνώμες, οι οποίες διατυπώνονται σε ένα κείμενο.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να ευαισθητοποιούνται σε σχέση με τους εκάστοτε προβληματισμούς, οι οποίοι εγείρονται από τα διηγήματα του βιβλίου. • Να αναπτύσσουν κριτική φιλιαναγνωστική στάση και να είναι ικανοί να πραγματοποιούν βιβλιοπαρουσιάσεις ή άλλες σχετικές με τα διηγήματα εργασίες στο πλαίσιο της λέσχης ανάγνωσης στην τάξη. • Να κατανοούν μέσα από τη λογοτεχνία τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων (οι ανθρώπινοι χαρακτήρες μέσα από λογοτεχνικά κείμενα σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα, οι σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα). • Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα. • Να κατανοούν τα βασικά στοιχεία του αφηγηματικού λόγου (τα γραμματικά πρόσωπα της 		<p>δείκτες επιτυχίας.</p> <p>➤ Παρουσίαση και σχολιασμός εργασιών των μαθητών για τα διηγήματα «Η θάλασσα» και «Η καπετάνισσα».</p> <p>Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. Ανδρέας Καρκαβίτσας «Λόγια της πλώρης», <i>Βιβλίο Εκπαιδευτικού</i>: http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/</p>	

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>Α. Καρκαβίτσας, Λόγια της πλώρης (συνέχεια)</p>	<p>αφηγηματικής γλώσσας: το εγώ του αφηγητή, το εσύ του αποδέκτη, το πρόσωπο για το οποίο γίνεται λόγος και επίσης, τα «δομικά στοιχεία» του αφηγηματικού κόσμου: ιστορία, πλοκή, επεισόδια).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν: τον τύπο του αφηγητή (=το πρόσωπο που αφηγείται την ιστορία), τη συμμετοχή του ή μη στην ιστορία που αφηγείται και το ρηματικό πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση και να κατανοούν τη λειτουργική σημασία των πιο πάνω στο αφήγημα. • Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο (αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, ελεύθερος πλάγιος λόγος). • Να διακρίνουν τις βασικές λειτουργίες: ποιος «βλέπει», ποιος «μιλάει», τι «λέει», πώς το «λέει» και να είναι σε θέση να διακρίνουν α) τους κύριους τρόπους εστίασης σε ένα αφηγηματικό κείμενο (εστίαση – ποιος «βλέπει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα, β) τη φωνή – ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής 			

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
	<p>ή τα πρόσωπα και γ) τους τρόπους απόδοσης του λόγου: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος, ελεύθερος πλάγιος λόγος.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τη λειτουργία του χρόνου στην αφήγηση («χρόνος της ιστορίας» - «χρόνος της αφήγησης»). 			
Συνθετικές εργασίες (projects): 2 περίοδοι				
Επανάληψη – Διαγώνισμα: 3 περίοδοι				

Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ (26 ΠΕΡΙΟΔΟΙ)

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΎΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Επτανησιακή Σχολή				(συνολικά: 6)
<p>Δ. Σολωμός, <i>Ελεύθεροι πολιορκημένοι</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ «Στοχασμοί του ποιητή», Σχεδίασμα Α΄2 (ΚΝΕΛ Α΄, 225-228) ▪ Σχεδίασμα Β΄2, [«Ο Απρίλης με τον Έρωτα»], (ΚΝΕΛ Α΄, 229-230) 	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο. 	<ul style="list-style-type: none"> - η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα <ul style="list-style-type: none"> α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ» β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς») γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία ενός προσωπείου/μιας περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που απομένει να ανιχνευθεί. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Προτείνεται συνανάγνωση του Σχεδιάσματος Γ΄6 [«Ο πειρασμός»] (ΚΝΕΛ Α΄, 242) με το Σχεδίασμα Β΄2 (229-230). ➤ Να προσφερθούν, με απλή ανάγνωση, το Κεφ. 3, «Οι Μισολογγίτισσες», από το <i>Η Γυναίκα της Ζάκυνθος</i> (ΚΝΕΛ Α΄, 250-251). ➤ Προτείνεται η ακρόαση της σχετικής μελοποίησης του ποιήματος –και ειδικά του Σχεδιάσματος Β1– από τον Γιάννη Μαρκόπουλο. <p style="text-align: center;">∞</p>	6
	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τις σημασίες του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης. 	<ul style="list-style-type: none"> - η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων - το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνδηλώσεις - η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος, η ποίηση ως έκφραση συναισθήματος και 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει προβολή της σχετικής παραγωγής του ΠΙΚ «Το φως στην ποίηση του Διονυσίου Σολωμού». Να γίνει ανάγνωση των αντίστοιχων στίχων για το φως από τον <i>Ύμνον εις την</i> 	

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Δ. Σολωμός, <i>Ελεύθεροι πολιορκημένοι</i> (συνέχεια)		συγκίνησης	<i>Ελευθερίαν</i> (στρ. 94 - 95). Να δοθούν οι σχετικοί στίχοι από τον «Κρητικό» που αναφέρονται στο φως (βλ. απόσπασμα ΙΙΙ, «Ακόμη εβάστουνε η βροντή... τα χρυσά μαλλιά της», <i>Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ΄ Λυκείου Θεωρητική Κατεύθυνση</i> , 19, http://ebooks.edu.gr/new/course-main.php?course=DSGL-C132)	
	<ul style="list-style-type: none"> Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 	<ul style="list-style-type: none"> - σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και - συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλετο, ομοιοκάταρκτο, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 		
	<ul style="list-style-type: none"> Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους. 	<ul style="list-style-type: none"> - το ιστορικό πλαίσιο των λογοτεχνικών έργων: χρόνος, χώρος, ιστορικά γεγονότα, χαρακτήρες, οπτική γωνία - η επίδραση που ασκούν οι ιστορικές εξελίξεις στις πράξεις, τα αισθήματα και τις αντιδράσεις των ηρώων 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Οι Φαναριώτες και η Ρομαντική Σχολή των Αθηνών				(συνολικά: 3)
Εμμανουήλ Ροΐδης, «Μονόλογος ευαίσθητου» (ΚΝΕΛ Α΄, Γ 345-348)	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν: <ul style="list-style-type: none"> ▪ τον τύπο του αφηγητή (=το πρόσωπο που αφηγείται την ιστορία) ▪ τη συμμετοχή του ή μη στην ιστορία που αφηγείται και ▪ το ρηματικό πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση και να κατανοούν τη λειτουργική σημασία των πιο πάνω στο αφήγημα. 	<ul style="list-style-type: none"> - εξωδιηγητικός (=αφηγείται την κύρια ιστορία), ενδοδιηγητικός (=αφηγείται μια εγκιβωτισμένη ιστορία μέσα στην κύρια ιστορία) - ετεροδιηγητικός (=δεν συμμετέχει στα όσα αφηγείται), ομοδιηγητικός (=συμμετέχει στην αφήγησή του), αυτοδιηγητικός (=είναι ο ίδιος πρωταγωνιστής της αφηγούμενης ιστορίας) - πρωτοπρόσωπη, δευτεροπρόσωπη, τριτοπρόσωπη αφήγηση 	<p>➤ Με το τέλος της αναφοράς στην πιο πάνω περίοδο, οι μαθητές να γνωρίζουν, πέραν των άλλων, και τα βασικά γνωρίσματα της περιόδου. Μπορεί, επίσης, να γίνει αναφορά σε σημαντικούς εκπροσώπους της ποίησης του ρομαντισμού και ανάγνωση ενδεικτικών ποιημάτων.</p>	3
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο. 	<ul style="list-style-type: none"> - αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, σχόλιο, ελεύθερος πλάγιος λόγος 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν στα κείμενα κώδικες αμφισημίας, όπως η παρωδία, η σάτιρα, η ειρωνεία, και να διακρίνουν με ποιον τρόπο ανατρέπουν το έκδηλο νόημα του κειμένου. 	<ul style="list-style-type: none"> - παρωδία (προϋποθέτει ένα λογοτεχνικό πρότυπο), σάτιρα (είναι συνήθως «επικαιρική» και μπορεί να έχει σαφή κοινωνική αιχμή), ειρωνεία (έχει διττή όψη, καθώς αποκαλύπτει την αντίθεση ανάμεσα στο είναι και το φαίνεσθαι, στα λόγια και τα έργα, στο πρόσωπο και το προσωπείο) - οι πιο πάνω τρόποι σε λογοτεχνικά κείμενα όχι κατ' ανάγκη «χιουμοριστικά» 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Εμμ. Ροΐδης, «Μονόλογος ευαισθήτου» (συνέχεια)		- άλλες εξωλογοτεχνικές μορφές έκφρασης του κωμικού (εικαστικές τέχνες, θέατρο, μουσική, γκράφιτι)		
	<ul style="list-style-type: none"> • Να επισημαίνουν τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται το κωμικό στοιχείο στη λογοτεχνία και να αντιλαμβάνονται πώς υπονομεύει ή/και ανατρέπει τη συμβατική όψη των πραγμάτων. 	- τρόποι έκφρασης του κωμικού στοιχείου στη λογοτεχνία (λογοπαίγνια, διαφορούμενα μηνύματα, παρηχήσεις, επαναλήψεις, άλλα γλωσσικά παιχνίδια) και η λειτουργία τους		
	<ul style="list-style-type: none"> • Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα. 	<ul style="list-style-type: none"> - τα κοινωνικο-ιστορικά προβλήματα που προσεγγίζουν τα λογοτεχνικά κείμενα - η σχέση του ανθρώπου με την κοινωνία και την ιστορία και ο τρόπος με τον οποίο αυτά επηρεάζουν τον άνθρωπο - σύγχρονα πολιτικά, οικονομικά, οικολογικά προβλήματα και οι επιπτώσεις τους στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου. 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Κυπριακή Λογοτεχνία – Πρώτη γενιά της Αγγλοκρατίας				(συνολικά: 5)
Β. Μιχαηλίδης, «Η 9^η Ιουλίου εν Λευκωσία Κύπρου» (ΚΚΛ Α΄, 143-149)	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τις σημασίες του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης. 	<ul style="list-style-type: none"> - η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων - το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνδηλώσεις - η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος, η ποίηση ως έκφραση συναισθήματος και συγκίνησης 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να δοθεί το περιεχόμενο ολόκληρου του ποιήματος. ➤ Να δοθεί διακειμενικά το επίγραμμα του Β. Μιχαηλίδη «Συ που σκοτώθης για το φως». ➤ Να γίνει συνανάγνωση με το ποίημα του Δημήτρη Λιπέρτη, «Καρτερούμεν μέραν νύκταν» (ΚΚΛ Β΄, 21), καθώς και με το αντίστοιχο ποίημα του Παύλου Λιασίδα «Μεν Καρτεράτε», με θέμα την ποίηση του αλτρωτισμού. Ως σχετικό ποίημα μπορεί να δοθεί «Ο Τζιυπριανός» του Μιχάλη Πασιαρδή ή και άλλα από τη νεότερη κατάθεση της λογοτεχνίας, με αναφορά στον Αρχιεπίσκοπο Εθνομάρτυρα Κυπριανό. 	5
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 	<ul style="list-style-type: none"> - σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και - συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλυτο, ομοιοκάταρκτη, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Β. Μιχαηλίδης, «Η 9^η Ιουλίου εν Λευκωσία Κύπρου» (συνέχεια)	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τη συλλογικότητα στη λογοτεχνία «του εμείς» και την ατομικότητα στη λογοτεχνία «του εγώ». 	<ul style="list-style-type: none"> - ποίηση: Ο <i>επικός-ηρωικός</i> χαρακτήρας της ποίησης «του εμείς» και ο <i>λυρικός</i> χαρακτήρας της ποίησης «του εγώ» 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να αναδειχθεί το θέμα της Ρωμανίας ή Ρωμοσύνης. Ενδεικτικό ποίημα το ποντιακό δημοτικό τραγούδι [«Πάρθεν η Ρωμανία»] (ΚΝΕΛ Α΄, 43) και το αντίστοιχο ποίημα «Πάρθεν» από τα <i>Ανέκδοτα</i> του Κ. Π. Καβάφη (βλ. ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.kavafis.gr/poems/content.asp?id=200&cat=4). 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τις διαφορές και τις ομοιότητες του λόγου της Ιστορίας από τον λόγο της Λογοτεχνίας. 	<ul style="list-style-type: none"> - οι γνώσεις και πληροφορίες που μας παρέχει ένα λογοτεχνικό έργο και οι αντίστοιχες από βιβλία ιστορίας ή άλλες πηγές - οι τρόποι της λογοτεχνικής μετάπλασης της ιστορικής ύλης 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τη διαλεκτική σχέση της κυπριακής λογοτεχνίας με την ευρύτερη νεοελληνική λογοτεχνία, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια. 	<ul style="list-style-type: none"> - παραλληλισμός των γνωρισμάτων της κοινωνίας της Κύπρου, όπως αποτυπώνονται στα λογοτεχνικά κείμενα, με εκείνα άλλων σύγχρονων κοινωνιών - ερμηνεία των κειμένων της κυπριακής λογοτεχνίας με βάση τα ιδιαίτερα γεωφυσικά, ανθρωπολογικά, ιστορικά δεδομένα του νησιού 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
1880-1920				
Νέα Αθηναϊκή Σχολή				(συνολικά: 3)
Κωστής Παλαμάς, Ο δωδεκάλογος του γύφτου: το απόσπασμα από τον «Προφητικό» (ΚΝΕΛ Α΄, 413-415)	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν στα ποιητικά κείμενα το ποιητικό υποκείμενο. 	<ul style="list-style-type: none"> - η «φωνή που μιλάει» (=ποιος είμαι ή τι είμαι εγώ που σας μιλώ) στα ποιητικά κείμενα <ul style="list-style-type: none"> α. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εγώ» ή με το «εσύ» β. το ποιητικό υποκείμενο μιλάει με το «εμείς» ή με το «εσείς» (λ.χ. η μετάβαση από το «εγώ» στο συλλογικό «εμείς») γ. το ποιητικό υποκείμενο υποβάλλει την παρουσία ενός προσωπείου/μιας περσόνας, μιας επινοημένης μορφής που απομένει να ανιχνευθεί. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Να γίνει γενική αναφορά στο έργο, καθώς και στον τύπο της εθνικής ποίησης που καταθέτει ο Κωστής Παλαμάς. Να δοθούν ενδεικτικά παραδείγματα του τύπου του «εθνικού ποιητή», από τον Σολωμό ως τον Καβάφη, τον Σεφέρη, τον Ελύτη και τον Ρίτσο. Αυτό μπορεί να γίνει και στο πλαίσιο των μικρών εργασιών τύπου project. ➤ Να γίνει απλή ανάγνωση του σονέτου του Κωστή Παλαμά «Αγορά», (ΚΝΕΛ Α΄, 422 - 423), ως δείγματος του «λυρισμού του εγώ», σε αντίθεση με τον «λυρισμό του εμείς», στον οποίο εντάσσεται ο <i>Δωδεκάλογος</i>. Μπορεί να αξιοποιηθεί το κείμενο του Γιώργου Σεφέρη, «Κωστής 	3
	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τις σημασίες του ποιητικού λεξιλογίου και να αντιλαμβάνονται τον συγκινησιακό χαρακτήρα της ποίησης. 	<ul style="list-style-type: none"> - η μεταφορική σημασία των λέξεων στα ποιήματα και η λειτουργία των λέξεων ως συμβόλων - το ποιητικό σύμβολο ως εμπλουτισμένο γλωσσικό σημείο με μεταφορικές σημασίες / συνδηλώσεις - η συγκινησιακή αλληλουχία των λέξεων από την οποία προκύπτει το «νόημα» ενός ποιήματος, η ποίηση ως έκφραση συναισθήματος και συγκίνησης 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Κ. Παλαμάς, Ο δωδεκάλογος του γύφτου (συνέχεια)	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τα βασικά σχήματα λόγου της ποιητικής γλώσσας και να κατανοούν τη λειτουργία τους. 	<ul style="list-style-type: none"> - σημασιολογικά σχήματα λόγου: (μεταφορά, μετωνυμία, συνεκδοχή, παρομοίωση, ειρωνεία, αλληγορία, προσωποποίηση, υπερβολή) και - συντακτικά σχήματα λόγου: (ανακόλουθο, υπερβατό, χιαστό, κύκλος πρωθύστερο, παρήχηση, ομοιοτέλευτο, ομοιοκάταρκτο, επίταξη επιθέτου, επανάληψη, παραλληλία) 	Παλαμάς», <i>Δοκίμες Α΄</i> , 214 - 227.	
	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τους τρόπους με τους οποίους τα ιστορικά γεγονότα επιδρούν στη ζωή των ανθρώπων, διαμορφώνοντας την ατομική/συλλογική συνείδησή τους. 	<ul style="list-style-type: none"> - το ιστορικό πλαίσιο των λογοτεχνικών έργων: χρόνος, χώρος, ιστορικά γεγονότα, χαρακτήρες, οπτική γωνία - η επίδραση που ασκούν οι ιστορικές εξελίξεις στις πράξεις, τα αισθήματα και τις αντιδράσεις των ηρώων 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη. 	<ul style="list-style-type: none"> - το περιεχόμενο και η ιστορικότητα θεμελιωδών αξιών και δικαιωμάτων του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, δικαιοσύνη, ισότητα), με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση –μέσα από τη μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων– μιας κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς για ζητήματα που αφορούν σε θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και οικουμενικές αξίες. 		

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>Λογοτεχνικό Βιβλίο (συνέχεια από το Α΄ Τετράμηνο) (συνολικά: 4)</p>				
<p>Σημείωση: Η διδασκαλία του Λογοτεχνικού Βιβλίου να αρχίσει από το Α΄ τετράμηνο με την απαραίτητη εισαγωγή και την ανάθεση εργασιών. Ο συνολικός διδακτικός χρόνος για τη διδασκαλία του Λογοτεχνικού Βιβλίου, και στα δύο τετράμηνα, είναι οκτώ (8) διδακτικές περίοδοι. <u>Επιλογή ενός από τα πιο κάτω δύο λογοτεχνικά βιβλία (ως οι οδηγίες).</u></p>				
<p>Ιωάννης Κονδυλάκης, Όταν ήμουν δάσκαλος</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τα βασικά στοιχεία του αφηγηματικού λόγου (τα γραμματικά πρόσωπα της αφηγηματικής γλώσσας: το εγώ του αφηγητή, το εσύ του αποδέκτη, το πρόσωπο, για το οποίο γίνεται λόγος, καθώς επίσης τα «δομικά στοιχεία» του αφηγηματικού κόσμου: ιστορία, πλοκή, επεισόδια). • Να αναγνωρίζουν: τον τύπο του αφηγητή (=το πρόσωπο που αφηγείται την ιστορία) –τη συμμετοχή του ή μη στην αφηγούμενη ιστορία– το ρηματικό πρόσωπο, στο οποίο τελείται η αφήγηση και να κατανοούν τη λειτουργική σημασία των στοιχείων αυτών στο αφήγημα. • Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους ενός κειμένου (αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, ελεύθερος πλάγιος λόγος). 	<ul style="list-style-type: none"> - Για τους αντίστοιχους δείκτες επάρκειας, βλ. Βιβλίο Εκπαιδευτικού: http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/logotechniko-vivlio-leschi-anagnosis 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αφηγηματικές τεχνικές ➤ Η γλώσσα και το ύφος του συγγραφέα. Ο Κονδυλάκης ως ευθυμογράφος (έμφαση στους τρόπους, με τους οποίους η ευθυμογραφική διάθεση και το κωμικό στοιχείο υπηρετούνται από τη γλώσσα και τις συγκεκριμένες υφολογικές επιλογές του). ➤ Παρουσιάσεις εργασιών από μαθητές. Αξιοποίηση της τηλεοπτικής μεταφοράς – διασκευής της νουβέλας. <p>Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Ιωάννης Κονδυλάκης «Όταν ήμουν δάσκαλος», Βιβλίο Εκπαιδευτικού: http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/</p> <ul style="list-style-type: none"> - Προτεινόμενες ερωτήσεις, σ. 21 - Θέματα για μικρές μελέτες – έρευνες, σ. 22 	

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>Ι. Κονδυλάκης, <i>Όταν ήμουν δάσκαλος</i> (συνέχεια)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν τις βασικές λειτουργίες: ποιος «βλέπει» – ποιος «μιλάει» (τι «λέει», πώς το «λέει») και να είναι σε θέση να ξεχωρίζουν τους κύριους τρόπους εστίασης σε ένα αφηγηματικό κείμενο (εστίαση: ποιος «βλέπει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα). • Να διακρίνουν τη φωνή: ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα. • Να κατανοούν τη λειτουργία του χρόνου στην αφήγηση («χρόνος της ιστορίας» – «χρόνος της αφήγησης»). • Να επισημαίνουν τους τρόπους με τους οποίους εκφράζεται το κωμικό στοιχείο στη λογοτεχνία και να αντιλαμβάνονται πώς υπονομεύεται ή/και ανατρέπεται η συμβατική όψη των πραγμάτων με τη χρήση του στοιχείου αυτού. 			
<p>Ανδρέας Καρκαβίτσας, <i>Λόγια της πλώρης</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να εντοπίζουν τα κύρια κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία και να προχωρούν σε πολυεπίπεδη ανάλυση όσον αφορά στη μορφή και τη δομή του κειμένου. • Να επισημαίνουν το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο του 		<p>➤ Ανάλυση των διηγημάτων «Οι σφουγγαράδες» και «Το γιούσουρι», σε συνάρτηση με τις προτεινόμενες συναναγνώσεις. Παρουσίαση προσώπων και σκιαγράφηση χαρακτήρων. Αφηγηματολογική</p>	

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>Α. Καρκαβίτσας, Λόγια της πλώρης (συνέχεια)</p>	<p>εκάστοτε κειμένου και τα θέματα που αυτό αναδεικνύει.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Να σχολιάζουν και να επεξεργάζονται τις πολλαπλές απόψεις και γνώμες, οι οποίες διατυπώνονται σε ένα κείμενο. • Να ευαισθητοποιούνται σε σχέση με τους εκάστοτε προβληματισμούς, οι οποίοι εγείρονται από τα διηγήματα του βιβλίου. • Να αναπτύσσουν κριτική φιλιαναγνωστική στάση και να είναι ικανοί να πραγματοποιούν βιβλιοπαρουσιάσεις ή άλλες σχετικές με τα διηγήματα εργασίες στο πλαίσιο της λέσχης ανάγνωσης στην τάξη. • Να κατανοούν μέσα από τη λογοτεχνία τους τρόπους, με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων (οι ανθρώπινοι χαρακτήρες μέσα από λογοτεχνικά κείμενα σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα, οι σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα). • Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα. 		<p>προσέγγιση των διηγημάτων με έμφαση στους πιο πάνω δείκτες επιτυχίας.</p> <p>➤ Παρουσίαση και σχολιασμός εργασιών των μαθητών για τα διηγήματα «Οι σφουγγαράδες» και «Το γιούσουρι». Εάν τα διηγήματα «Θείον όραμα» και «Κακοσημαδιά» δεν έχουν διδαχθεί με τη μέθοδο της συνανάγνωσης, τότε αναλύονται στην περίοδο αυτή. Σε αντίθετη περίπτωση ο/η διδάσκων/-ουσα μπορεί να χρησιμοποιήσει αυτές τις περιόδους για να παρουσιάσουν οι μαθητές τις εργασίες τους για τους σφουγγαράδες και για τη θέση της γυναίκας τότε και σήμερα. Γενική αποτίμηση του έργου.</p> <p>Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Ανδρέας Καρκαβίτσας <i>Λόγια της πλώρης, Βιβλίο Εκπαιδευτικού:</i> http://logom.schools.ac.cy/index.php/el/</p>	

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
<p>Α. Καρκαβίτσας, Λόγια της πλώρης (συνέχεια)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν τα βασικά στοιχεία του αφηγηματικού λόγου (τα γραμματικά πρόσωπα της αφηγηματικής γλώσσας: το εγώ του αφηγητή, το εσύ του αποδέκτη, το πρόσωπο για το οποίο γίνεται λόγος και επίσης, τα «δομικά στοιχεία» του αφηγηματικού κόσμου: ιστορία, πλοκή, επεισόδια). • Να αναγνωρίζουν: τον τύπο του αφηγητή (=το πρόσωπο που αφηγείται την ιστορία), τη συμμετοχή του ή μη στην ιστορία που αφηγείται και το ρηματικό πρόσωπο στο οποίο γίνεται η αφήγηση και να κατανοούν τη λειτουργική σημασία των πιο πάνω στο αφήγημα. • Να αναγνωρίζουν τους αφηγηματικούς τρόπους σε ένα αφηγηματικό κείμενο (αφήγηση, διάλογος, περιγραφή, ελεύθερος πλάγιος λόγος). • Να διακρίνουν τις βασικές λειτουργίες: - ποιος «βλέπει», ποιος «μιλάει», τι «λέει», πώς το «λέει» και να είναι σε θέση να διακρίνουν α) τους κύριους τρόπους εστίασης σε ένα αφηγηματικό κείμενο (εστίαση - ποιος «βλέπει»: ο 			

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ - ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ/ΛΙΑΣ
Α. Καρκαβίτσας, Λόγια της πλώρης (συνέχεια)	αφηγητής ή τα πρόσωπα, β) τη φωνή - ποιος «μιλάει»: ο αφηγητής ή τα πρόσωπα και γ) τους τρόπους απόδοσης του λόγου: ευθύς λόγος, πλάγιος λόγος, ελεύθερος πλάγιος λόγος. • Να κατανοούν τη λειτουργία του χρόνου στην αφήγηση («χρόνος της ιστορίας» - «χρόνος της αφήγησης»).			
Συνθετικές εργασίες (projects): 2 περίοδοι				
Επανάληψη – Διαγώνισμα: 3 περίοδοι				

Ο Δείκτης 1 του Λογοτεχνικού Γραμματισμού, οι Γενικοί Δείκτες και οι Δείκτες Αξιακού Περιεχομένου υλοποιούνται σπειροειδώς και σε συνάρτηση με τους Δείκτες Λογοτεχνικού Γραμματισμού, σε όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους. Οι συγκεκριμένοι Δείκτες παρατίθενται στον ακόλουθο πίνακα:

Γενικοί δείκτες για το μάθημα της Λογοτεχνίας στο Λύκειο
Λογοτεχνικός γραμματισμός

Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό
<ul style="list-style-type: none"> • Να αναγνωρίζουν τα βασικά «γένη» της λογοτεχνίας (ποίηση/πεζογραφία /θέατρο) και τα κειμενικά είδη (είδη ποιημάτων – αφηγηματικών κειμένων– θεατρικών έργων). 	<p>- το είδος ενός λογοτεχνικού κειμένου και τα εσωτερικά στοιχεία του:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ποίηση: κείμενα σε στίχο, ομοιοκαταληξία, χωρισμός σε στροφές - η αφήγηση στον ποιητικό, πεζό και θεατρικό λόγο: διηγήσεις σε πεζό ή έμμετρο λόγο, χωρισμός σε κεφάλαια ή σκηνές (έπος, μυθιστόρημα, διήγημα) - δράμα/θέατρο: δομικά στοιχεία θεατρικού κειμένου: σκηνές, πράξεις, πρόσωπα, χώρος, χρόνος 	<p>Όλα τα κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Να κατακτούν βασικούς όρους της Θεωρίας της Λογοτεχνίας και να είναι σε θέση να τους χρησιμοποιούν για την προσέγγιση των λογοτεχνικών κειμένων. 	<p>- βασικοί όροι θεωρίας της Λογοτεχνίας, όπως αυτοί δίνονται πιο πάνω για τη μελέτη πεζών και ποιητικών κειμένων</p>	<p>Επισήμανση: Τα στοιχεία της Θεωρίας της Λογοτεχνίας χρησιμοποιούνται ως εργαλεία για το «ξεκλείδωμα» των κειμένων και για την κατάκτηση σημαντικών γνώσεων και δεξιοτήτων λογοτεχνικού γραμματισμού, με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση ενός επαρκούς αναγνώστη της Λογοτεχνίας, που θα απολαμβάνει αισθητικά τα λογοτεχνικά κείμενα και θα είναι σε θέση να τα ερμηνεύει και να ασκεί κριτική πάνω σε αυτά</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Να διακρίνουν ένα λογοτεχνικό κείμενο από άλλες μορφές/είδη λόγου και καλλιτεχνικής έκφρασης και να αντιλαμβάνονται ότι η λογοτεχνία είναι μια ιδιαίτερη «γλώσσα» με 	<p>-ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα σε λογοτεχνικά κείμενα και σε άλλα είδη κειμένων (δημοσιογραφικά κείμενα, ταξιδιωτικοί οδηγοί, κόμικς, λευκώματα,</p>	<p>Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει διαθεματικά με το μάθημα της Έκφρασης – Έκθεσης, στο πλαίσιο του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, στο οποίο οι μαθητές</p>

διαφορετικά επίπεδα σημασίας.	προσωπικό ημερολόγιο κ.ά.)	μελετούν και άλλα κειμενικά είδη, αλλά και σε άλλα μαθήματα: π.χ. Ιστορία, Φυσική, Μαθηματικά κ.ά.
<ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύσσουν το αισθητικό και γλωσσικό τους κριτήριο, καθώς και συνδυαστική κριτική σκέψη. 	-ομοιότητες και διαφορές του «κώδικα» της λογοτεχνίας με άλλους σημειωτικούς κώδικες (εικαστικές τέχνες, μουσική, θέατρο, κινηματογράφος)	Ακρόαση μελοποιημένων ποιημάτων, παρακολούθηση κινηματογραφικών ταινιών που βασίζονται σε λογοτεχνικά έργα ή πραγματεύονται θέματα παρόμοια με αυτά των λογοτεχνικών κειμένων, μελέτη εικαστικών έργων.
<ul style="list-style-type: none"> • Να ερμηνεύουν τα λογοτεχνικά κείμενα σε διακειμενική και διαθεματική προοπτική και να αντιλαμβάνονται τη λογοτεχνία στη συνάφειά της με άλλες μορφές έκφρασης ως αισθητικό και πολιτισμικό φαινόμενο. 	-η «συνομιλία» των λογοτεχνικών κειμένων όχι μόνο μεταξύ τους (διακειμενικότητα), αλλά και με άλλες μορφές τέχνης (διαθεματικότητα) -γνώσεις από άλλα γνωστικά αντικείμενα (π.χ. την Ιστορία) για το ξεκλείδωμα των κειμένων	Δειγματική διακειμενική και διαθεματική δραστηριότητα: Β. Μιχαηλίδης, «Η 9 ^η Ιουλίου» (ΚΚΛ Α΄, 143-149) - Πίνακας του Γιώργου Μαυρογένη, «9 ^η Ιουλίου 1821», - Μελοποίηση του ποιήματος από τον Λάρκο Λάρκου και από άλλους συνθέτες, Θεατρική/τηλεοπτική μεταφορά από το Θ.Ε.Π.Α.Κ, Λευκωσία, 2001. Επίσης μελοποιημένα αποσπάσματα του <i>Ερωτόκριτου</i> / Μελοποίηση των <i>Ελεύθερων Πολιορκημένων</i> .
<ul style="list-style-type: none"> • Να αντιλαμβάνονται τη σχέση λογοτεχνικής μορφής και περιεχομένου. 	-γλωσσικά και υφολογικά γνωρίσματα, καθώς και τεχνικές στα ποιητικά, θεατρικά κείμενα, όπως και στα κείμενα πεζογραφίας -η νοηματική και αισθητική λειτουργία των πιο πάνω στοιχείων σε συνάρτηση με το περιεχόμενο των λογοτεχνικών κειμένων	Όλα τα κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό.
<ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύσσουν κριτική φιλαναγνωστική στάση και να είναι ικανοί να: <ul style="list-style-type: none"> - πραγματοποιούν βιβλιοπαρουσιάσεις στο πλαίσιο της λέσχης ανάγνωσης στην τάξη - συμμετέχουν σε λογοτεχνικά ιστολόγια 	-μελέτη βιβλιοπαρουσιάσεων έντυπων και ηλεκτρονικών λογοτεχνικών περιοδικών και εφημερίδων -επιλογή βιβλίων με αισθητικά και λογοτεχνικά κριτήρια με αξιοποίηση της σχολικής,	Προσέγγιση του βασικού λογοτεχνικού κειμένου που προτείνεται για μελέτη, καθώς και των εναλλακτικών προτάσεων για τη λέσχη ανάγνωσης

και άλλες δημιουργικές δραστηριότητες	δημοτικής ή άλλων βιβλιοθηκών -καθοδήγηση για μελέτη ενός ολοκληρωμένου λογοτεχνικού έργου -εμπλοκή και συμμετοχή σε λογοτεχνικές και άλλες καλλιτεχνικές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη λογοτεχνία	
<ul style="list-style-type: none"> • Να ασκούνται στη δημιουργική γραφή αξιολογώντας το αισθητικό αποτέλεσμα με συγκεκριμένα κριτήρια: αντιστοιχία με τις συμβάσεις των λογοτεχνικών ειδών και βαθμός πρωτοτυπίας. 	<ul style="list-style-type: none"> -σύνθεση στίχων κατά το πρότυπο των δημοτικών τραγουδιών, της έμμετρης και της μοντέρνας ποίησης -συγγραφή διηγημάτων με βάση τα τυπικά γνωρίσματα του είδους -μεταγραφή μιας ιστορίας σε ποίημα και αντίστροφα, με τήρηση των συμβάσεων των λογοτεχνικών ειδών -συμμετοχή σε μαθητικούς λογοτεχνικούς διαγωνισμούς 	Επιλογή δραστηριοτήτων από το εγχειρίδιο <i>Δημιουργική γραφή, Οδηγός πλεύσεως</i> , Υ.Π.Π., Π.Ι., Υ.Α.Π., 2012 και ηλεκτρονικά http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logotechnia/vivlia_anaforas.html Χρήση ηλεκτρονικών εφαρμογών που σχετίζονται με τη δημιουργική γραφή
Το αξιακό περιεχόμενο του μαθήματος της Λογοτεχνίας		
Δείκτες Επιτυχίας Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση:	Δείκτες Επάρκειας Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες	Δειγματικές Δραστηριότητες Εφαρμογή σε κείμενα που προτείνονται στον Προγραμματισμό
<ul style="list-style-type: none"> • Να ευαισθητοποιούνται απέναντι στην πολιτισμική τους κληρονομιά και στα στοιχεία που συνθέτουν την εθνική τους ταυτότητα. 	<ul style="list-style-type: none"> -οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες του κόσμου της Κύπρου -ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις παραδόσεις του ελληνικού κόσμου και στις παραδόσεις άλλων λαών 	Οι Δείκτες Επιτυχίας που αναφέρονται στο αξιακό περιεχόμενο μπορούν να επιτευχθούν και μέσα από τη διακειμενική προσέγγιση των κειμένων που προτείνονται στον προγραμματισμό, τη διαθεματική προσέγγιση της λογοτεχνίας με άλλα μαθήματα (Ιστορία, Πολιτική Αγωγή, Έκφραση – Έκθεση) και την ανάδειξη της σχέσης της λογοτεχνίας με άλλες μορφές τέχνης.
<ul style="list-style-type: none"> • Να ευαισθητοποιούνται απέναντι σε κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά κ.ά. 	<ul style="list-style-type: none"> -τα κοινωνικο-ιστορικά προβλήματα που προσεγγίζουν τα λογοτεχνικά κείμενα 	ό.π.

<p>προβλήματα, παλαιότερα και σύγχρονα.</p>	<p>-η σχέση του ανθρώπου με την κοινωνία και την ιστορία και ο τρόπος με τον οποίο αυτά επηρεάζουν τον άνθρωπο -σύγχρονα πολιτικά, οικονομικά, οικολογικά προβλήματα και οι επιπτώσεις τους στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Να κατανοούν μέσα από τη λογοτεχνία τους τρόπους με τους οποίους διαμορφώνονται οι σχέσεις των ανθρώπων. 	<p>-οι άνθρωποι χαρακτήρες μέσα από λογοτεχνικά κείμενα σε διαφορετικές εποχές και κοινωνικά περιβάλλοντα -οι σχέσεις ανάμεσα στους κατέχοντες δύναμη (πολιτική, οικονομική) και τους αδύναμους -οι σχέσεις ανάμεσα στα δύο φύλα -οι σχέσεις ανάμεσα στα παιδιά και τους ενήλικες και η «κρίση της εφηβείας» στον δρόμο προς την ενηλικίωση -θετικές και αρνητικές στάσεις που διέπουν τις ανθρώπινες σχέσεις: αγάπη, έρωτας, αλληλεγγύη, σεβασμός, επιβολή, βία, διακρίσεις, αλλοτρίωση, μοναξιά, περιθωριοποίηση</p>	<p>ό.π.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Να αναπτύσσουν συνείδηση ενεργού δημοκρατικού πολίτη 	<p>-το περιεχόμενο και η ιστορικότητα θεμελιωδών αξιών και δικαιωμάτων του ανθρώπου (ελευθερία, ειρήνη, δικαιοσύνη, ισότητα), με απώτερο στόχο τη διαμόρφωση – μέσα από τη μελέτη των λογοτεχνικών κειμένων – μιας κοινωνικά υπεύθυνης στάσης και αγωνιστικής συμπεριφοράς για ζητήματα που αφορούν σε θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και οικουμενικές αξίες.</p>	<p>ό.π.</p>